

Sprawozdanie z konferencji naukowej „Zaburzenia płynności mowy – teoria i praktyka. Edycja II” (Katowice, 25–26 sierpnia 2016)

Międzynarodowa Konferencja Logopedyczna nt. „Zaburzenia płynności mowy – teoria i praktyka. Edycja II” odbyła się w dniach 25–26 sierpnia 2016 roku na Wydziale Teologicznym Uniwersytetu Śląskiego w Katowicach. Jej organizatorzy to: Fundacja Wiedzy i Dialogu Społecznego „Agere Aude”, Instytut Języka Polskiego im. Ireny Bajerowej Uniwersytetu Śląskiego oraz Wydział Teologiczny Uniwersytetu Śląskiego.

Komunikacja jest jednym z najważniejszych elementów naszego istnienia – bez niej pozostajemy bez szans na wejście w interakcję z drugim człowiekiem, społeczeństwem oraz kulturą. „Nie można się nie komunikować” – to hasło Paula Watzlawicka przyświecało sprawozdawanej konferencji logopedycznej, poświęconej problematyce zaburzeń płynności mowy, takich jak jąkanie się czy gielkot. Skupiono się na kwestiach niezwykle aktualnych, bo związanych z wdrażaniem skutecznych strategii profilaktyczno-diagnostyczno-terapeutycznych, a także z prezentacją najnowszych wyników badań prowadzonych na gruncie balbutologopedii (subdyscypliny logopedii zajmującej się zaburzeniami płynności mowy).

W drugiej edycji Międzynarodowej Konferencji Logopedycznej wzięli udział specjaliści w dziedzinie logopedii, reprezentujący zarówno krajowe, jak i zagraniczne ośrodki naukowo-badawcze, a także przedstawiciele środowisk osób zmagających się z zaburzeniami płynności mowy. Prelegentami byli logopedzi, terapeuci, badacze i nauczyciele akademicki z różnych ośrodków w Polsce oraz z Czech, Holandii, Izraela, Libanu, Niemiec, Słowacji, Stanów Zjednoczonych oraz Wielkiej Brytanii. W czasie dwóch dni konferencji uczestnicy mieli okazję wysłuchać 10 tłumaczonych symultanicznie wykładów mistrzowskich, po których mogli udać się na wybrane obrady panelowe, miniseminaria, warsztaty oraz sesje posterowe. Sesje warsztatowe, prowadzone przez wybitne specjalistki ze Stanów Zjednoczonych: Florence Ling Myers i Martine Vanryckeghem, tłumaczono konsekwentnie na język polski.

Konferencję otworzyła Iwona Loewe, która – przywitawszy przybyłych uczestników – zapoznała wszystkich z jej tematyką. Następnie głos zabrali: Magdalena Pastuch, prodziekan Wydziału Filologicznego ds. promocji i współpracy z otoczeniem, oraz Marek Wójtowicz, prodziekan Wydziału Teologicznego ds. studentów.

Pierwszy wykład mistrzowski wygłosił ks. prałat Władysław Basista, który poruszył temat estetyki i płynności mowy jako przedmiotu badań naukowych i praktycznych doświadczeń. Jako druga wystąpiła Florence Ling Myers, reprezentująca Departament Nauk o Komunikacji i jej Zaburzeniach w Adelphi University w USA, znakomita specjalistka z zakresu zaburzeń płynności mowy, laureatka Nagrody im. Deso Weissa za wybitne osiągnięcia na polu badań nad gielkotem. Myers w wystąpieniu *Gielkot – (bez)ładny labirynt pod-*

sumowała swoje wieloletnie badania prowadzone w tej dziedzinie. Zwróciła uwagę także na wielowymiarowość gielkotu, opisała najskuteczniejsze metody terapii tego zaburzenia płynności mowy. Po dyskusji oraz krótkiej przerwie uczestnicy konferencji mieli okazję wysłuchać kolejnych trzech wykładów mistrzowskich. Martine Vanryckeghem wygłosiła wykład pt. *Wielowymiarowa, oparta na dowodach diagnoza prowadząca do wielopłaszczyznowej terapii*. Badaczka pracuje w Departamencie Nauk o Komunikacji i jej Zaburzeniach na Uniwersytecie Centralnej Florydy w USA. Podczas swojego wystąpienia zapoznała słuchaczy z kilkoma bateriami testów do badania osób jękających się (dorosłych oraz dzieci). Kolejnym występującym był honorowy przewodniczący Izraelskiego Stowarzyszenia Osób Jękających się (AMBI), Benny Ravid, który wygłosił mowę *Jękanie to także możliwości*. Posługując się przykładem swojej osoby, przekonywał uczestników, że jękanie się stwarza wiele okazji do poznania ludzi, naukowców, a także uczy człowieka, jak radzić sobie z trudnościami w codziennym życiu. Ostatni wykład mistrzowski pt. *Czy można zaufać takiej mowie?* wygłosił Zdzisław Gładysz z Ogólnopolskiego Stowarzyszenia Osób Jękających się „Ostoja”. Prelegent zwrócił uwagę na konieczność podjęcia terapii przez osoby jękające się, a także na negatywne podejście społeczeństwa do osób z zaburzeniami płynności mowy.

Podczas rozpoczętej w drugiej części konferencji sesji posterowej uczestnicy mieli możliwość porozmawiania z twórcami plakatów naukowych o zagadnieniach związanych z kwestiami logopedycznymi, które dotyczyły między innymi metod leczenia jękania się (*Metoda Wystukiwania Sylab – założenia i skuteczność*, autorzy: Łukasz Kowalczyk, Karolina Janiewicz-Kuźniewska; *Terapia jękania małego dziecka z wykorzystaniem metody Lidcombe. Studium przypadku*, autorka: Aleksandra Boroń), treningu uważności („Mindfulness” a zaburzenia płynności mowy u dzieci, autorki: Łucja Skrzypiec, Magdalena Skrzypiec), wyników badań nt. skuteczności terapii z wykorzystaniem dodatkowych elementów (*Relaks w terapii jękania*, autorki: Agnieszka Siwińska, Katarzyna Wysocka; *Trening umiejętności interpersonalnych w terapii zaburzeń płynności mowy*, autorki: Patrycja Warzecha, Magdalena Wnuk, Katarzyna Węsierska), stanu logopedii w różnych krajach (*Mowa bezładna w niemieckiej logopedii. Co praktycy, logopedzi i terapeuci wiedzą o gielkocie?*, autorka: Alexandra Schnell; *Stan interwencji logopedycznej w jękanii w Libanie*, autorki: Selma Saad Merouwe, Nouhad Abou Melhelm), wyników badań nt. wiedzy rodziców o postępowaniu z dzieckiem jękającym się (*Wczesna interwencja w jękanii w opinii rodziców – wyniki międzynarodowych sondażowych badań porównawczych*, autorki: Karin Koltay, Loryn McGill, Hana Lacikova, Katarzyna Węsierska, Kortney Spencer, Janet Dodd, Trisha Thapar), a także postawy wobec jękania się (*Postawa wobec jękania w Polsce – wstępne wyniki badań z użyciem POSHA-S wśród księży katolickich, nauczycieli religii oraz studentów teologii specjalności nauczycielskiej i pastoralnej*, autorzy: Roman Buchta, Katarzyna Węsierska, Kenneth O. St. Louis).

Następnie odbyły się cztery sesje panelowe. W ich skład wchodziły: dwa miniseminaria, podczas których wystąpili: Aleksandra Boroń i Peter Schneider (*Metoda Mini-KIDS w terapii jękania wczesnodziecięcego: studium przypadku*), Zenobia Bogdanowska („Bądź ekspertem od samego siebie”. *Podejście skoncentrowane na rozwiązaniach w pracy z osobami z zaburzoną płynnością mówienia*), Isabella Reichel (*Międzynarodowe akcenty w programach kształcenia z zakresu gielkotu*), Jan Dezort (*Studium przypadku jękającego się szesnastolatka na podstawie modelu ICF*). Kolejną sesję panelową poświęcono wygłoszeniu referatów, które zaprezentowały: Monika Kaźmierczak (*Jękający się na maturze ustnej. Przygotowanie,*

przebieg egzaminu), Aleksandra Jastrzębowska (*Balbutologopedia – dziedzina obca logopedom?*), Katarzyna Węsierska (*Misja i cele Międzynarodowego Stowarzyszenia Giełkotu – International Cluttering Association, ICA*). Podczas jednego z paneli zorganizowano także warsztaty przeprowadzone przez Martine Vanryckeghem (*Badanie postaw związanych z mówieniem na różnych etapach życia. Implikacje terapeutyczne*).

W czwartkowy wieczór odbyła się uroczysta kolacja, podczas której uhonorowano Certyfikatami im. Gene’a J. Bruttana dwie młode polskie badaczki – Aleksandrę Jastrzębowską i Jadwigę Tuchowską. Certyfikat przekazała osobiście fundatorka grantu – Martine Vanryckeghem. Następnie wręczono Nagrodę im. księdza Stanisława Wilczewskiego. Laureatem nagrody został Mieczysław Chęciek, który przyjął ją z rąk ks. prałata Władysława Basiasty, Katarzyny Sujkowskiej-Sobisz – prezes Fundacji Wiedzy i Dialogu Społecznego „Agere Aude”, oraz ks. Romana Buchty z Wydziału Filologicznego UŚ.

Drugi dzień Międzynarodowej Konferencji Logopedycznej rozpoczął się wykładem mistrzowskim Jane Harley pt. *Widzimy to, co chcemy odnaleźć – odkrywanie istoty uwagi w terapii jąkania się*. Autorka jest specjalistką z Ośrodka Michaela Palina w Londynie, gdzie pracuje z jękającymi się dziećmi, młodzieżą oraz osobami dorosłymi. Wykład Jane Harley był interaktywny – uczestnicy mieli możliwość wczucia się w role osób zmagających się z negatywnymi myślami towarzyszącymi tej dysfunkcji. Prelegentka w swoim wystąpieniu położyła nacisk na znaczenie uwagi w procesie terapeutycznym jąkania się. Z kolei z wykładu Hany Lacikovej słuchacze mogli dowiedzieć się, jakie jest – w Instytucie Mowy Dzieci w Bratysławie – podejście do wczesnej interwencji w stosunku do dzieci jękających się. Prelegentka opisywała między innymi podejście komparatywno-integracyjno-interwencyjne (KIIP), przedstawiła również cele interwencji i główne założenia tej metody terapii. Jako trzecia wystąpiła Isabella Reichel, przewodnicząca Komitetu Krajowych Przedstawicieli w Międzynarodowym Stowarzyszeniu Giełkotu (ICA), która omówiła temat udzielania wsparcia jękającym się dzieciom w wieku szkolnym. Zapoznała ona uczestników z różnicami pomiędzy dysfunkcjami mowy a jękaniem się u dzieci oraz wyzwaniem, jakie czekają na idące do szkoły dzieci jękające się. Po dyskusji oraz krótkiej przerwie wykłady mistrzowskie kontynuował Karel Neubauer z Wydziału Edukacji i Logopedii Uniwersytetu Hradec Kralove w Czechach. Zaprezentował wykład pt. *Program „Nie bój się pauzy” – podejście kognitywno-behawioralne oraz aspekt samokontroli wypowiedzi u dorosłych osób jękających się*. Z wystąpienia uczestnicy dowiedzieli się między innymi, jakie są przyczyny jąkania się, w jaki sposób powinna wyglądać prawidłowo przeprowadzona terapia według podejścia kognitywno-behawioralnego oraz dlaczego i jak ważna jest samokontrola podczas wypowiedzi ustnej osoby jękającej się. Jako ostatni wystąpił Krzysztof Szamburski (Uniwersytet Warszawski), przedstawiając autorską metodę opartą na wystukiwaniu sylab, wspomagającą uzyskiwanie płynności mówienia. Po jego wykładzie nastąpiła dyskusja, podczas której prelegenci odpowiadali na pytania uczestników konferencji.

W drugiej części piątkowych obrad uczestnicy ponownie mogli spotkać się i porozmawiać z twórcami plakatów naukowych. Po sesji posterowej odbyła się kolejna sesja panelowa. W trakcie miniseminariów wyniki swoich badań zaprezentowali: Izabela Michta, Arkadiusz Ceglarski, Radosław Lewandowski (*Autoterapia dla osób jękających się w ujęciu Malcolma Fräsera*), Lucyna Jankowska-Szafarska (*Praktyczne zastosowanie podejścia modyfikacji jąkania się u młodzieży i dorosłych – pokonywanie barier psychologicznych*),

Karin Koltay („Trzy w jednym” – studium przypadku trójjęzycznej osoby jękającej się), Kamil Kupiec, Paulina Michalska (*Odnies sukces z Klubem J – tworzenie i prowadzenie grupy samopomocowej dla osób jękających się*), Agnieszka Płusajska-Otto, Joanna Wyszyńska (*Wykorzystanie technik emisyjno-dykcyjnych w terapii jękania się*), Anna Szerszeńska (*Studium przypadku 7-letniego jękającego się chłopca na podstawie modelu ICF*), Maria Faściszewska, Jadwiga Tuchowska, Piotr Wolski (*Narzędzia diagnostyczne stosowane w ocenie postaw i zachowań dorosłych osób jękających się*). W innej sekcji zostały zaprezentowane referaty: Grzegorza Chmielewskiego (*Potrzeby i oczekiwania rodziców dzieci z objawami jękania się związane z uczestnictwem w grupach wsparcia*), Bogusława Pietrusa (*Grupy samopomocowe, Kluby J – ważny element kompleksowego systemu wsparcia osób jękających się*), Anny Cholewiak („Mówienie” i „niemówienie” w wypowiedzi. Tempo wypowiedzi w badaniach pilotażowych). Uczestnicy konferencji podczas sesji panelowej mogli również wziąć udział w warsztatach prowadzonych przez Florence Ling Myers (*Diagnoza i terapia gielkotu – mowy bezładnej*) z gościnnym udziałem Rutgera Wilhelma z Holandii, przewodniczącego Komitetu ds. Konsumenckich Międzynarodowego Stowarzyszenia Gielkotu (ICA). Inne spotkanie warsztatowe prowadzili Krzysztof Szamburski i Milena Mrozowska (*Metoda wystukiwania sylab w ćwiczeniach i przykładowych scenariuszach*). Warsztaty ukazywały możliwości praktycznego zastosowania autorskiej metody terapii jękania się.

Druga edycja Międzynarodowej Konferencji Logopedycznej „Zaburzenia płynności mowy – teoria i praktyka” zakończyła się sukcesem. Świadczą o tym nie tylko licznie przybyli goście z Polski i z zagranicy, ale i szerokie grono słuchaczy, którzy uczestniczyli w obradach w trakcie dwóch dni konferencji. Duża liczba zainteresowanych potwierdza, że temat zaburzeń płynności mowy, a także diagnozy, badań oraz terapii tychże zaburzeń jest istotną częścią logopedii, ponieważ służy poprawieniu zdolności i umiejętności komunikowania się, która, jak już zostało powiedziane, jest jedną z najważniejszych czynności człowieka.

W ramach kampanii społeczno-edukacyjnej Labirynty Komunikacji, która towarzyszyła Międzynarodowej Konferencji Logopedycznej, zostały zorganizowane warsztaty *Palin PCI – Terapia interakcyjna rodzic – dziecko dla jękających się dzieci w wieku do lat 7*. Prowadziła je Katarzyna Węsierska w konsultacji z Jane Harley. Podczas spotkania uczestnicy mieli możliwość poszerzenia swojej wiedzy na temat identyfikacji dzieci z grupy ryzyka płynności mowy. W trakcie warsztatów poruszono także zagadnienia dotyczące diagnozy i terapii zaburzeń płynności mowy dzieci. Warsztaty te były wyjątkową inicjatywą, ponieważ po raz pierwszy to popularne na świecie podejście terapeutyczne zostało zaprezentowane logopedom polskim.

Kolejne szkolenie również było unikatowym na skalę światową wydarzeniem. The International Fluency Association (Światowe Stowarzyszenie Zaburzeń Płynności Mowy) we współpracy z organizatorami konferencji po raz pierwszy przeprowadziło warsztaty logopedyczne: *The IFA Global Workshop*, które zostały przygotowane przez Jane Harley. Spotkanie miało służyć opanowaniu podstawowych zasad terapii dzieci w wieku szkolnym, a więc umiejętności współpracy z rodziną w celu wdrożenia terapii odwołującej się do zasad praktyki popartej wynikami badań naukowych, umożliwiającej skupienie się na mocnych stronach dziecka. Oprócz ponad 30-osobowej grupy polskich logopedów w wydarzeniu udział wzięli terapeuci z Czech, Libanu, Niemiec i Słowacji. Warsztaty były prowadzone w języku angielskim z konsekwentnym tłumaczeniem na język polski.

W ramach kampanii Labirynty Komunikacji odbył się także sobotni panel dyskusyjny, w którym uczestniczyły osoby zainteresowane zarówno problematyką barier w komunikowaniu się, jak i zdobyciem wiedzy na temat skutecznego ich pokonywania. Organizatorkami sobotniego spotkania były studentki i absolwentki filologii polskiej: Barbara Matuszczyk, Małgorzata Grzonka oraz Aleksandra Weber. Wśród występujących znaleźli się eksperci zajmujący się tematyką zaburzeń mowy. Pierwszym prelegentem był ks. prałat Władysław Basista (Archidiecezja Katowicka). Następnie, o tym, jak zapobiegać wadom wymowy i dlaczego ważna w życiu małego dziecka jest pionizacja języka, opowiedziała Joanna Trzaskalik (Górnośląska Wyższa Szkoła Pedagogiczna im. kardynała Augusta Hlonda). Jako ostatnia w tej sekcji wystąpiła psycholog Agnieszka Skorupa (Uniwersytet Śląski). Podzieliła się ona refleksjami z badań własnych (przeprowadzonych we współautorstwie z Anną Guzy (Uniwersytet Śląski)) dotyczących barier komunikacji w szkolnictwie wyższym.

W drugiej części sobotniego spotkania siostra Monika Polok poruszyła zagadnienia komunikacji z osobami niesłyszącymi. Kolejną prelegentką była Łucja Skrzypiec (Centrum Logopedyczne w Katowicach), która przedstawiła referat *Jak sprawić, żeby dzieci pokochały czytanie?* W ostatnim wystąpieniu ks. Łukasz Pasuto podjął próbę opisu języka migowego.

W ramach kampanii Labirynty Komunikacji odbyły się także: otwarte spotkanie dla dzieci jękających się i otwarte spotkanie dla ich rodziców, a także coroczny Ogólnopolski Zjazd Osób Jękających się. Zdzisław Gładosz, prezes Ogólnopolskiego Stowarzyszenia Osób Jękających się „Ostoja”, który współorganizował towarzyszący konferencji Ogólnopolski Zjazd Osób Jękających się, w liście do organizatorów podsumował to, co wydarzyło się w sierpniu na Uniwersytecie Śląskim, takimi słowami: „Dziękujemy za zaproszenie także środowiska samopomocowego do aktywnego uczestnictwa w tym przedsięwzięciu. Dziękujemy, że nasz głos również był słyszalny, a dialog trwa”.